

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ι΄

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 14 ΤΟΥ ΓΕΝΗΑΡΗ 1912

ΑΡΙΘΜΟΣ 462

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

CHARLES BAUDELAIRE. 'Από τὰ «Μικρὰ ποιήματα σὲ πρόζα». XXXVII. Χαρίσματα τοῦ Φεγγαριοῦ (μετάφρ. Ἐσπερος).

ΤΑ ΔΕΚΑΧΡΟΝΑ τοῦ «Νουμά».

A. E. Κουβέντες. Παιδικήσια χαρὰ καὶ λύπη

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΑ. Στὴ μοναξιά μου.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ. Ὁ προϋπολογισμός.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ. Πολιτικὴ Ἐπ.θεώρηση.

ΓΙΩΡΓΟΣ Ν. ΠΟΛΙΤΗΣ. Intérieur.

A. ΤΡΑΝΟΣ. Φιλελεύτεροι (Γ').

Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλος.

ΨΥΧΑΡΗΣ. Πεζὰ τραγούδια.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Α΄.

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Ὁ χειμώνας! Ὁ χειμώνας! Νά τος, νά τος πού
ζυγώνει. Πάει πού πάει τὸ καλοκαίρι. Πάει ὁ ἥ-
λιος. Πάνε τὰ λουλούδια. Πάνε τὰ μπάνια. Οἱ πε-
ρίπατοι πάνε, πάνε οἱ μακρινὲς οἱ κουβέντες μετὴν
ἀγαπημένη σὲς ἀκρογιαλιές.

Φυσᾷ ἓνας ἄνεμος μπούζι. Πέφτουνε τὰ φύλλα...
Τί καλά! Θάφήσω τὴν ἐξοχή, νὰ γυρίσω στὴ χώρα.
Θὰ καθήσω κοντὰ στὴ σόμπα, στὴς λάμπας μου τὸ
φῶς, ξεφυλλίζοντας κανένα βιβλίο καινούργιο, μυρί-
ζοντας τοῦ φρέσκου τοῦ τύπου τὴ μυρωδιά, ἐνῶ στὴν
τξέπη μου κάπου θὰ σιγοχαδέδω τὸ βραδασάκι τῆς
μονάκριθης πού θερμὰ με προσμένει τὴν ἀδριανή,
στὸ καμαράκι τῆς τὸ ζεστό.

Κεριακή, 15 τοῦ Ἁγ. Δημήτριου, 1911.

Β΄.

ΣΑΝ ΤΟ ΚΙΤΡΟ

Ἐσὺ σὰν τὸ κίτρο μυρίζεις. Ἐσὺ τὰ κίτρα μου
θυμίζεις πού μοσκοβολοῦνε στοὺς κάμπους τῆς Χιόδος.
Κι ὡστόσο δὲν τὰ ξέρεις τὰ κίτρα τῆς πατρίδας.

Ἐσὺ ἐκεῖ κάτω δὲν πῆγες, κόρη μου ἀγαπημένη.
Σ' ἔφερα μέσα μου ἐγὼ ἀπὸ τὸν τόπο τὸ μακρινό,
πού τὸ πόδι σου δὲν τὸ πάτησε ποτέ σου, κι ἀπ'
ἔπου βαστάς τὴ γλυκειά σου τὴν ἄγρια μυρωδιά,
πού στῆς Δύσης τὰ λιμέρια ξυπάζει: καὶ μεθὰ, σὰν
τὴν πρωτότυπη, τὴν ἀπόμακρη, τὴ μεγαλογέννητή
σου τὴν ποίηση.

Δευτέρα, 16 τοῦ Ἁγ. Δημήτριου, 1911.

Γ΄.

ΣΤΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙ

Σὲ κοίταζα, παιδάκι μου ἀπαλό, καὶ κουβεντιά-
ζαμε μαζὶ στὸ ἤσυχο μου τὸ σπουδαστήρι, ἔπου σοῦ
ἀρέσει νὰ θωρᾷς ὀλόγυρά σου τὰ ξύλινα τὰ βράφια,
φορτωμένα βιβλία, πού ἀνεβαίνουνε ἴσια μετὸ τα-
δάνι. Ἐχομε τὰ ἴδια γούστα κ' οἱ δύο, ἀγαποῦμε
κ' οἱ δύο μας τὰ βιβλία. Εἶναι ἴσως γιὰ τὸν πατέρα
ἢ μεγαλήτερη χαρὰ, νὰ βλέπη στὴν κόρη του ἀπα-
ράλλαχτο καὶ συνάμα μεταμορφισμένο, τὸν ἑαφτό του.

Ἔτσι καὶ σὺ, μικρή μου, συχνά, χωρὶς νὰ τὸ
κάμης πύτηδες, σὰν τὸ μαϊμουδάκι τὴ μαϊμού, θυ-
μίζεις τὸν πατέρα, μόνο πού στὰ κινήματά του, στὸ
νού του, στοὺς πόθους του ἔδωσες καινούργια, δική
σου μορφή. Τὴν ποίησή του—ἂν ἔχει ποίηση τὴν
ἔκαμες μουσική, βιολί τὸ χαρτί του, τὴν πέννα του
δοξάρι.

Γιὰ τοῦτο, μιὰ μέρα, σὲ μείνη ἔρημο τὸ σπου-
δαστήρι, ἀφοῦ ἀδειάσουνε τὰ βράφια καὶ φύγουνε
κάτω μακριὰ τὰ βιβλία τῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς φιλο-
λογίας, θὰ βάλῃς ἄλλα ἐσὺ, θὰ βάλῃς ἔπερες, σο-
νάτες, συμφωνίες. Θάλλάξῃ ὄψη τὸ σπουδαστήρι.
Θάλλάξῃ φωνή. Βιολιά θὰ κρέμουνται στοὺς τοί-
χους ἐκεῖ πού κρέμουνται κορνίζες τραγούδια ἠὲν-
τηχοῦνε κεῖ πού βροντοφωνοῦσε στίχους ὁ πατέρας.

Καὶ ὅμως, μαϊμουδάκι μου ἐσὺ, ἂν καὶ περά-
σουνε χρόνια καὶ χρόνια, ὅσο κι ἂν εἶναι τὸ διά-
στημα καιροῦ πού θὰ μᾶς χωρίζῃ, ἐγὼ θαῤῥῶ πὼς
θὰ εἶμαι πάντα ἐκεῖ, ἐκεῖ πού εἶσαι, γιὰτὶ ὅλα πάντα
θὰ τὰ ζωντανέθῃ τὸ φύσημα τῆς ἴδιας ψυχῆς.

Τρίτη, 17 τοῦ Ἁγ. Δημήτριου.

Δ΄.

ΣΤΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Εἶμαι στὸ Πεῤῥόζι, κάτω στὴ Δύση τῆς Γαλ-
λίας, κάτω στὰ κρογιαλῖα τῆς Μπρεττανίας μακριὰ.
Βγαίνω περίπατο. Πάω στὸ λιμάνι. Πάω ἴσια μετὴν
ἄκρη τοῦ ριχτιμοῦ. Ἡ θάλασσα στὰ πόδια μου
παίζει. Στέκουμαι στὸ ριχτίμι καὶ τὴ θωρῶ. Ἄξαφνα
ἢ σκηνὴ ἀλλάζει: μοῦ φαίνεται πὼς στέκουμαι τώρα

σ' άλλο ένα ριχτίμι, εκεί κάτω στο Μπογάζι, στα δικά μας τὰ λιμέρια. Είμαι στα Θεραπειά. Στέκουμαι στο ριχτίμι και φωνάζω τὸν καϊζή. Ἔρχεται, και πειδὴ τὸ κῦμα σαλέβει, γιὰ νὰ μὴ χτυπήσῃ τὸ καϊκι, ἀπλώνει τὸ χέρι και με τὴν ἀπαλάμη βαστᾷ τὴν πέτρα. Πατῶ και κάθουμαι. Είμαι φράγκικα ντυμένος, τσιλικος, τῆς μόδας. Ὁ καϊζής, Ῥωμιός, με τίς βράκκες. Τὸ μπρουντζινο τὸ πρόσωπό του, ἀκίνητο, σοβαρό. Δὲ χωρτέθει. Ἀπ' ὄξω δηλαδή. Μὰ μέσα του πάντα χωρατέθει ὁ Ῥωμιός. Μέσα του τὸ λοιπὸ κι ὁ καϊζής χαμογελά.

— «Κανένας Φράγκος! Νὰ τοῦ δείξω τὸ κουπί ποὺ τραβοῦμε μεὶς ἐδῶ».

Ἔτσι λέει, και γὼ πάλι, ποὺ εἶμαι πιὸ μαργιόλος ἀκόμη, τοῦ ἀπαντῶ, ἀπὸ μέσα μου σὰν κι ἀφτόνε.

— «Καϊζή μου Θεραπειανέ, ὄση μύτη κι ἂν ἔχεις, δὲν τὸ μυρίστηκες πὼς ἐγὼ γιὰ σένα δουλέδω πιὸ πολὺ παρὰ ποὺ θὰ δουλέψῃς γιὰ μένα τὸ Φράγκο· δὲν τὸ ὑποψιάστηκες πὼς ἐγὼ σ' ἀγαπῶ, ἐνῶ ἐσὺ με περγελάς· δὲν τὸ κατάλαδες πὼς σὲ ξέρω καλύτερα παρὰ ποὺ ξέρεις τὸν ἐαφτό σου ὁ ἴδιος, γιὰτὶ στὴ γλώσσα σου και στὴν ψυχὴ σου κατέδηκα πιὸ βαθιὰ παρὰ τὸ κουπί σου ποὺ ἀνάλαφρα βουτᾷ στα νερὰ τοῦ Μπογάζιου.»

Τετάρτη, 18 τοῦ Ἀη' Δημήτρη 1911.

Ε.

ΨΑΡΑΣ

Ὁ λογισμός μου ὄλο σὲ σένα τρέχει, ἐσένα παντοτινὰ ἢ φαντασία μου σὲ γυρέθει, ἐσένα πολεμῶ νὰ ψυχολογήσω, Ἀργύρη μου Ἑρταλιώτη, πολύξερε, πολύτροπε Ῥωμιέ μου ἐσὺ. Τί και τί δὲν καταπιάνεσαι, ποῦ δὲν πετᾷς, τολμητερὸ πουλί μου; Ἀξαφνα σὲ βλέπω, ἐκεῖ κάτω, στα γκριζόθολα, στα σκότεινα, στα μάθρα τὰ κύματα τῆς Ἀγγλίας, φαρὰ! Κάθε χρόνο, τὸ καλοκαίρι, τραβᾷς στοὺς Πορτιρίνι τάγαπημένο σου, τὸ νησί τοῦ Μάνη και ψαρέβεις. Ἀπὸ τὸ πρωτὸ ὡς τὸ βράδι, ἀλάκαιρο ἕνα μήνα, με τὴ βόλτα στο χέρι, κάθεσαι ὡρες ἀλάργα και πιάνεις ψάρια.

Ὁ ἄγγλος ὁ βαρκάρης ποὺ σὲ πηγαίνει ὄξω, ποὺ σοῦ ἐτοιμάζει τὰγκίστρι και ποὺ βίχνει στο καλάθι τὸ ψάρι τὸ σπαρτάριστό, θὰ ῥωτᾷ με τὸ νού του.

— «Ἐγὼ, γιὰ τίς ἀμαρτίες μου τρέχω και ψαρέδω. Ἀφτός ὁ ξένος τί ἀνάγκη ἔχει και γιὰτὶ ἔρχεται;»

Ῥωτῶ και γὼ. Γιὰτὶ πηγαίνεις; Γιὰτὶ ἀφίνεις ἀξαφνα γυναίκα, παιδιὰ, φίλους και δικούς, γιὰ νὰ κρυφτῆς στο Νησί σου ἐκεῖ πέρα; Μήπως τὸ Νησί τῆς μάννας σοῦ θυμίζει; Μήπως σοῦ θυμίζει τὴν πατρίδα; Τοὺς ψαράδες μας; Τὰ ψάρια μας; Τὴ θάλασσά μας; Ἐσὺ κάτι θάχης βαλμένο με τὸ νού σου, δὲ γίνεται. Ἀχ! γιὰ πὲς μου το πιά, νὰ τελειώσῃ τὰ ψάρια, σὰν τὰ πάνεις, τὰς λὲς τίποτες; Ἡ τοὺς μιλάς τάχα, γιὰ νὰ τὰ πιάσῃς; Τὸ σκοποῦ

σου τὸν κρύφιο προσπ θῶ νὰ καταλάβω. Και ποῦς ξέρει; Μπορεῖ νὰ τὸν κατάλαβα κιόλας.

Γιὰ νὰ διοῦμε.

Θαῖρῶ πὼς πὰς και ψαρέβεις πέρα μακριὰ, γιὰ νὰ γλυτώσῃς μιὰ στιγμή ἀπὸ τὴ σκλαβιά τῆς ζωῆς.

Σκλάβους μὰς βαστᾷ ὄλους μας ἢ ζωὴ — κι ὁ ἄθρωπος διψᾷ τὴν ἐξουσία.

Και τί κάνει, φίλε μου Ἀργύρη, τί κάνει ἀλάργα ὁ Ῥωμιός, σὰν πᾶει νὰ ψαρέψῃ; Ἀναπνέει τὸν ἄγιο τὸν ἄερα τῆς λεφτεριάς — και νὰ ποῦμε τὸ νοστιμώτερο, ἐξουσιάζει! Βέβαια! Γιὰτὶ κοίταξε πὼς τὸ λέει ὁ Ῥωμιός· λέει πὼς πιάνει ψάρι. Τὸ πιάνει κι ἄμα τῶπιασε, δικό του εἶναι, τὸ ἐξουσιάζει· νὸ πετᾷ ἢ τὸ βαστᾷ, ὅπως θέλει. Πήγαινε ὄμως, στὴ ζωὴ, νὰ πετάξῃς ἢ νὰ βαστάξῃς ὅπως σοῦ καπνίσῃ· ἀδύνατο. Στὸ ψάρεμα, πολὺ δυνατό.

Θᾶπρεπε νὰ μὰς σκαρώσῃς κανένα βιβλιαράκι τῆς ψαρικῆς, πραχτικό, μὰ και ψυχολογημένο. Κάποτες τὰξιώθηκα νὰ τὰκούσω ἀπὸ τὸ στόμα σου τὸ χρυσό, τὰ ἱστορικά σου με τῆς θάλασσας τὰ παιδιὰ. Ποτέ σου δὲ θυμάσαι, ποτέ σου δὲ μοῦ ἀνάφερες ὄσα ἐπιασες. Γιὰτὶ; Γιὰτὶ ὁ ἄθρωπος τὴν ἐξουσία τὴ χορταίνει, ὅτι ποὺ τὴν ἔχει. Μοῦ κουδέντιαζες πάντα γιὰ κείνα ποὺ δὲν ἐπιασες, ποὺ τὰ τραβοῦσες, τὰ τραβοῦσες, ἀνάθεμάν τα, κι ἀξαφνα ξεφέδγανε, ξεγλιστρούσανε ἢ σπάνανε τὸ σκοινί. Πὲς πὼς σπάνανε τὴν ἐξουσία τοῦ ἀθρώπου και γιὰ τοῦτο δὲν τοὺς τὸ ξεχνᾷς.

Παρηγορήσου, ἀχ! παρηγορήσου, πολύτροπε, πολύξερέ μου ἐσὺ Ῥωμιέ, ποὺ και τὰ ψάρια τοῦ γιαλοῦ, και τὴ γλώσσα τοῦ κάμπου ἐξουσιάζεις, ποὺ ἐξουσιάζεις και τὰμοιρά μου ἐδῶ τὰ τραγοῦδια τὰ πεζά.

Δεφτέρα, Χριστούγεννα, 1911.

Ζ.

ΜΠΑΞΕΒΑΝΗΣ

Μαζὶ με τὸν πόθο τῆς ἐξουσίας, μέσα μας τρέμει, ἀπὸ γεννησιμιό μας, ὁ θεῖος, ὁ γλυκὸς ὁ πόθος τῆς μυρουδιάς, πὲς τῆς ποίησης ὁ πόθος!

Κ' ἔτσι, φίλε μου, στο Χούλλι — τί ὄνομα, θε μου! τὰκούς και κρυώνεις ἀμέσως! τὰκούς κ' ἔχεις ὄρεξη νὰ χουχουλωθῆς! — στο Χούλλι κάτω τῆς Ἰγγιλτέρας, πηγες τοῦ λόγου σου και μὰς ἔκαμες ἕναν μπαξέ, ποὺ μὰς τονὲ φύτεψες τριανταφυλλιές.

Φαίνεται πὼς οἱ ξένοι, δταν ἔρχονται σπῆτι σου νὰ σὲ πισκεφτοῦνε, κάθονται κι ἀνοίγουνε τὰφτιά τους νὰφουκραστοῦνε ὄσα ξέρεις νὰ τοὺς πῆς γιὰ τίς τριανταφυλλιές σου, γιὰ τὴν ψυχὴ τους, γιὰ τίς ἀγάπες τους, γιὰ τὴ ζούλια τους, ἐπειδὴ κ' εἶναι, λέει, φοβερὰ ζουλιάρες.

Και τοὺς μιλάς ἐσὺ τοὺς ξένους, με τὸ ὕφος σου ἐκεῖνο τὸ ἀπλό, τὸ ἀπαλό σου τὸ ὕφος, ποὺ ἀκόμη και σὰν ὑφώνεται ἢ κουδέντα ὡς τάντικείμενα τὰ πιὸ φιλοσοφικά, τὰ πιὸ σπουδαῖα, λὲς και πάντα χαμογελά.

Γιὰτὶ νὰποροῦνε οἱ ξένοι, ποὺ τόσο νόστιμα τοὺς ξεδιαλίζεις τὰφταστα μυστικά τῶ λουλουδιῶνε, ἀφοῦ

Ένας μπαξές, ένα μπαξεδάκι από τριανταφυλλίες είναι ή ζωή σου, τριανταφυλλένια μου έσύ ψυχή; Ψυχή τριανταφυλλένια που αγάπησες μιὰ γυναίκα μονάχα και μονάχα μιὰ Ίδέα. Τριανταφυλλένια ψυχή, που κανέννας δέν κατάλαβε τή φιλία σάν και σένα. Έσύ με περέχυσες και μένα μυρουδιές. Έσένα έγω θά σοῦ χρωστῶ τήν ἀληθινή μου τήν ἀθνασία, έπειδή έσύ έμένα, μ' δλους μου τούς λεκέδες, με τούς θυμούς, με τίς παραξενιές μου, πάντα μ' αγάπησες και πάντα, για να λένε κατόπι: «Κάτι θάξιζε άφτός, άφου φίλο του τόν είχε ο Άργύρης.»

27 του Χριστού 1911.

Ζ΄.

ΕΝΑ ΟΝΕΙΡΑΚΙ

«Νά σοῦ πῶ, μαμά, είδα όνειρο τή νύχτα. Είμουνε στην άκρογιαλιά. Και στα χόρτα μέσα είχε ζῶα, ζῶα πλήθους. Κάτι μικρά ψαράκια σάν τίς σαρδέλλες. Κ' ένας λύκος μεγάλος με ρώτησε: «Είσαι φρόνιμη τάχα ή μήπως είσαι γρινιάρα;» Έπειτα, με άπίθωσε χάμω και πήγε να πλαγιάση στο χόρτο, έπειδή κ' είμουνε φρόνιμη. Κάτασπρος είτανε. Είμουνε τότες σ' ένα δρόμο μικρούτσικο, άπ' όπου δέν έδλεπε; τή θάλασσα, γιατί δέντρα μου τήν κρύφτανε. Και τα ψαράκια κολυμπούσανε στα χόρτα, σε μιὰ τρύπα κάτω γεμάτη νερό. Μά όταν έδρεχε, τα σκεπάζανε, άφου είτανε δλόγυμνα και δε φορούσανε σκούφια. Και στο χόρτο μέσα, είχε άλλα πολλά ζῶα. Έτσι έλεγε όνειρό μου, τή νύχτα με το σκοτάδι, τήν ώρα ίσια ίσια όπου οι ποντικοί πάνε και τρέχουνε στο μαγερείο.»

13 του Άλωνάρη, 1911.

Η΄.

ΚΙ ΑΛΛΟ ΕΝΑ

«Ο παππούς, όνειρό μου, δέν είχε πια το μπαστούνι, δέν είχε πια το καπέλλο του και δέν μποροῦσε πια να κοιμηθῆ. Γιατι έλειπε, λέει, μακριά μακριά το έγγονάκι του, με αναζητούσε, με πρόσμενε κ' έτσι δέν έτρωγε πια λεμόνι κ' είχε γίνη λιγνός λιγνός. Και φώναζε δλοένα στο τραπέζι: «Έγγονάκι μου, νάρθῆς, που δίχως έσένα δέν μπορώ.»

— «Και τότες, τί έκαμες;»

— «Θά του στείλω λίγο φιλάκι, να χαρῆ.»

30 του Χριστού, 1911.

Θ΄.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

— «Έλα, έλα, χρυσέ μου, έλα. Έλα λιγάκι νακούσης τον πόθο μου τον κρυφό, τον πόθο εκεινης που σε λατρεύει. Αρχίζει, τελειώνει ο χρόνος, έσύ πάντοτε τα ίδια σκυμμένος στο γραφείο σου και

δουλέβεις. Δούλεβε, άχ! δε σοῦ λέω, μα πῶς δε δουλέβεις λιγάκι και για μένα; Γιατι όχι, άφου μπορείς, άφου έχεις, καθῶς σ' έκαμε ή τύχη, δυο γλώσσες μητρικές; Παραίτησε μιὰ στιγμούλα τουλάχιστο τα ρωμιάικα. Τήν καρδιά μου, τή χαρά ή τον πόνο μου, κι δλα, δλα τάλλα που μέσα μου τρέμουνε και λαχταροῦνε κι αγαποῦνε, πῶς δέν έρχεται να τα πῆς, έσύ που τα ξέρεις, στη γλώσσα της δικης μου της καρδιάς; Η ψυχή μου, πρῶμα σου έγω σοῦ τήν έδωσα. Δώσε της τώρα έσύ μορφή, νόημα, ύπαρξη στη γραφή σου. Χάρισέ μου και μένα ένα βιβλιαράκι σου, να ζήσω και κατόπι, που σοῦ χαρίζω τή ζωή μου. Δε θα μου τέρνηθῆς πια σήμερα πρωτοχρονια.»

— «Σώπα, σώπα, και με σκοτώνεις. Θάρρεις τάχα πῶς δέν το συλλογίστηκα χίλιες φορές; Θάρρεις πῶς δέν το πιθωμῶ τρελά; Χωρατέβεις; Άφησε που θα μου είτανε μιὰ γλύκα να χύσω στο χαρτι τάριστοῦργημα που είσαι, το ζωντανό: μιὰ γλύκα να πονέσουμε και να χαροῦμε στη γλώσσα τή μοναδική του τόπου μας του λατρευτού: μην ξεχνοῦμε και το χαρτζιλίκι. Μουσική μονάχη, παιδί μου, θα κταντοῦσε της τσέπης μας ο κρότος. Θα πουλούσαμε και θα πουλούσαμε αντίτυπα! Θα τα διαδάζανε κιόλας. Θα μάς φέρνανε ήσυχη, χουζουρεμένη, αγαθή δόξα.»

«Όχι! Όχι! Κ' ή μοίρα μου δέν το θέλει. Για μένα δέν είναι του κόσμου τα καλά. Πρέπει άκατάπαφα να όργώνω το χῶμα το άχάριστο και το βάρβαρο. Αρχίζει, τελειώνει ο χρόνος, άδιάφορο. Έγω, τή δουλειά μου. Κ' ή δουλειά μου, άχ! μήτε μου δίνει τήν άδεια νακούσω, άγγελέ μου, της ψυχης σου το κλάμα.»

Δεφτέρα, 1 του Γεννάρη, 1912.

Ι΄.

ΟΙ ΕΝΝΙΑ

«Η γάτα. Λαίμαργη και ψέφτρα. Κάθεται, προσμένει το θῦμα της, και πετιέται καταπάνω του. Το καταπίνει άμάσητο. Στο δέντρο άψηλά θάνεδη, να πιάση το πουλι τάθῶο.

«Η σκύλα. Τρώει τα παιδιά της. Δέν τήν ξεπερνά οὔτε ή άλεπού στην κατεργαριά, στην άγρια τή μαργιολιά του κυνηγιού.

«Η άρκούδα. Λιξιάρικα λιμπίζεται τα φρούττα, το μέλι, όσο και το φρέσκο το κριάσι το σπαρταριστό. Σκάφτει και δέν παγώνει στα χιόνια μέσα τή φωλιά της.

«Η λύκαινα. Δε φοβάται, δε λυπάται τίς γυναίκες, τα παιδάκια, τα μωρά, πάει και τούς στήνει καρτέρι, να τούς ριχτή. Πιδ τρομερή, σε λυσοιάση, άκόμη κι από τή σκύλα.

«Η άλεπού. Η άνυπότακτη. Άξια είναι, εταν τήν πιάσης, με τα νύχια της μπηγμένα στο λαιμό της, να πνιγῆ, κάλλια παρὰ να δουλέψῆ τον άθρωπο. Βγαίνει στο κυνήγι με το σκοτάδι, από μακριά σε ξανοίγει, και μ' ένα δυο γύρους, σοῦ κόφτει το δρόμο, άπ' όπου κι αν πάς.

Ἡ λιονταρίνα. Τῆ νύχτα, κοντὰ στὰ ποτάμια τὰ μεγάλα, περπατεῖ. Ἀλλοίμονο στὸ ἄδολο τὸ ζῶο ποὺ ζυγώση. Ἀλλοίμονο στὴν ἀντιλόπη μὲ τὰ μάτια τῆς τὰ γαλανά, ποὺ σὲ κομμάτια τὴν κρουρελιάζει καὶ τότες βγάζει μιὰ φωνή, ποὺ ὅποιος τὴν ἀκουσε στὴν ἐρμιὰ, τρέμει ὡς τὸ θάνατό του.

Ἡ γύαινα. Ἡ σιχαμένη. Στὰ νεκροθαφεῖα γυρῶν, ξεθάφτει τοὺς νεκροὺς καὶ θρέφεται μὲ τὰ κόκκαλά τους.

Ἡ τίγραιναι. Ἡ ζουλιάραι. Ἡ ἀθροποφάγαι, ποὺ μονοστιγμῆς, στὰ δόντια τῆς τὰ παντοδύναμα, σὲ σφίγγει καὶ σὲ σπάνει. Ὅλα τῆς εἶναι τὸ ἴδιο. Τὰ καμαρωμένα, τὰ ἔμορφα παθόνια τὰ σκοτώνει καὶ τὰ βρουφᾷ, ἔσο καὶ τὰ γριογούρουνα τὰ παχόσαρκα.

Ἡ γύπαινα. Πετᾷ, πετᾷ στὰ ὕψητα ἐκεῖ ἀπάνω. Πετᾷ πρὸς τὸν οὐρανὸ, ἀνεβαίνει καὶ ἀνεβαίνει, γιὰ νὰ χουμήσῃ πιδ ἔφοκλα, νὰ σ' ἀρπάξῃ, νὰ σὲ τσακίσῃ, νὰ σὲ φάῃ.

Νὰ σὲ φάῃ! Γιατὶ τρώνε κ' οἱ ἐννιά. Τρώνε καὶ νὰ τες οἱ ἀληθινὲς οἱ ἐννιά Μοῦσες. Θεὸς δὲν εἶναι, εἶναι θεριὰ πρὸς τὴν ψυχὴ τοῦ ποιητῆ τρώνε.

Δευτέρα, 1 τοῦ Γενάρη, 1912.

ΙΑ΄

ΡΟΔΙΝΟΣ

Εἶναι κάτω, σ' ἓναν τόπο γνωστὸ μου, σ' ἓναν τόπο ἀγαπητὸ, ἓνας δρόμος ῥόδιнос, ποὺ ὁ ἥλιος, στὸ βασιλεμά του τὸν περεχύνει μὲ μιὰ χρυσόθολή του ἀχνάδα. Τριανταφυλλὶ μοιάζει ὡς καὶ τὸ χῶμα, τόσο γλυκά, τόσο ἀπαλὰ τὸ χαδέθει τὸ φῶς περνώντας ἀπὸ τίς φυλλωπιές ποὺ σαλέδουνε ἀγάλια γάλια δεξιά καὶ ἀριστερά.

Ἐχει ὁ δρόμος ὁ ῥόδιнос μιὰ ἡσυχία, ἔχει μιὰ εἰρήνη, ἔχει ὅμως καὶ μιὰ χάρη ἐφτυρισμένη, ποὺ μόλις τὸ πιστέθεις πὼς ἀνεβαίνει στὸ νεκροθαφεῖο ἴσια τοῦ χωριοῦ.

Ἄχ! ἐσύ, ἀθῶα ψυχὴ, ἀπλοϊκὸ, ἀγαθὸ πλάσμα, ἐσύ ποὺ εἶδες καὶ ποὺ ἔπαθες, ποὺ ὡς τὴ στερνή σου τὴν ὥρα, μὲ τὴν ἀβρώστια σου τὴν τρομερή, τράδηξες χίλια βάσανα, παιδί μου, ἐσύ, ἐκεῖ ἀπάνω κοιμάσαι, καὶ ὁ δρόμος ποὺ σήμερις ὡς τὸ βουβὸ σου τὸν τάφο ἀκολουθῶ, εἶναι ῥόδιнос ἓνας δρόμος.

Ἔτσι, ἀκόμη καὶ κατόπι ἀπὸ τὸ θάνατό σου, μοὺ ἀπόμεινες παράδειγμα πιστό, μοὺ ἀπόμεινες παρηγοριὰ καὶ ἐδηγός μου. Ὅταν κανεῖς ἔκαμε τὸ χρέος του, ἔτι καὶ ἂν εἶδε, ἔτι καὶ ἂν ἔπαθε, ῥόδιнос πρέπει ὁ δρόμος νὰ τοῦ χαμογελᾷ, ὁ δρόμος ποὺ πηγαίνει στὴ στερνή του τὴ φωλιά.

Τετάρτη, 3 τοῦ Γενάρη, 1912.

ΙΒ΄

ΑΓΑΠΗ

Ἄγνωστέ μου ἐσύ, κακομοίρη μου καὶ μὲ τὸ δίχως ἄλλο φτωχὲ μου τοῦ δέκατου πέμπτου αἰῶνα γραφιά, ποὺ ἡσυχὰ καθόσουνε στὸ καμαράκι σου

καὶ μὲ χέρι προσεχτικὸ, ἀντίγραφες, γιὰ λίγους παρὰδες, κάτι «ἐρωτοαποκρίσεις τῶν ἀγίων πατέρων», ἀνατρίχιασες, πές μου, ἔταν εἶδες τὸ θεῖο ἀφτὸ βωτραπόκριμα.

«Τὶ ὑψηλότερον τοῦ οὐρανοῦ; — Ἡ ἀγάπη.» (1)

Ναί, ἡ ἀγάπη. Φαντάσου! Ἡ ἀγάπη ποὺ μᾶς συνεδένει μὲ τοὺς περασμένους καὶ μὲ τοὺς μελλούμενους, ἡ ἀγάπη ποὺ μὲ κάνει καὶ σὲ πονῶ, χωρὶς νὰ σὲ ξέρω, ἡ ἀγάπη ποὺ μὲ κάνει καὶ ἀπὸ τώρα νὰ πονέσω τὸν ἀθροπο τὸν καλὸ ποὺ κατόπι θὰ μὲ διαδάσῃ.

Τετάρτη, 3 τοῦ Γενάρη, 1912.

ΙΓ΄

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΟΝΟΙ

Μὲ τοὺς πόνους μου τοὺς πολλοὺς κάνω τὰ πολλὰ μου τὰ βιβλία.

Πιάνω τὸν πόνου μου κάθε φορὰ, τὸν κοιτάζω, τὸν ξαναπονῶ καὶ τὸν ξεχύνω ἀπάνω στὸ ἄσπρο, τὸ ἀραδωτὸ χαρτὶ ποὺ μελανιάζει καὶ πάει.

Κι ἄμα τέλειωσε ὁ ἓνας τόμος, ἀμέσως, δίχως τὸ παραμικρὸ τὸ χασομέρι, δίχως κανὲν τὴν ἀνάσα μου νὰ πάρω, τρέχω, γυρέθω κανέναν πόνου καινούργιο, γιὰ νὰ βγῆ καινούργιο κανένα ἔργο.

Πόνου γράφει, ἀπονιὰ δὲ σηκώνει τὸ ἀπάγγελμα τὸ καταραμένο τοῦ ποιητῆ. Ἄλλη χαρὰ δὲν ἔχει παρὰ ἔταν προσφέρῃ τὸν πόνου τοῦ στὴν Ἰδέα. Τότες γίνεται χαμόγελο τὸ δάκρι του. Καὶ τοῦ δίνει ἔτσι κουράγιο γιὰ τὰ δάκρια τὰ μελλούμενα, γιὰ τὰ μελλούμενα τὰ ἔργο.

Πέμπτη, 22 τοῦ Θεριστῆ, 1911.

ΨΥΧΑΡΗΣ

INTÉRIEUR

Δὲν τὸ πιστεύεις πὼς μπορῶ νὰ περάσω ἔτσι ὅλη μου τὴ ζωὴ; —

Ἐνα τετράγωνο τραπέζι μικρὸ. Ἀπέναντί μου ἔσο καθισμένη, μὲ τὴ νωχέλεια τῶ λευκῶ σου χερσιῶν ξαπλωτὴ ἀπάνω στὸ σανίδι. Σὰ δυὸ κρίνα πολὺ βυριὰ ποὺ λυγίσανε. Κ' ἐγὼ ἀντικρὺ σου, μὲ τὰ μάτια κερφωμένα στὰ δικὰ σου τὰ μάτια.... Γλυκειά, τὸ κόκκινο πιότη ποὺ καίει μέσα στὰ βενέτικα κρουστάλλια εἶν' ἀπάνω στὸ τραπέζι. Κ' ἓνα φῶς ἡλεχτρικὸ — θαιμπό — καθὼς κρισαρῖζεται μέσ' ἀπ' τὸν κινέζικο χυρτένιο γλόμπο, πέφτει ἀπάνω στὸ πρόσωπό σου ποὺ δὲ λάμπει, στὰ μάτια σου ποὺ δὲ σαλεύουνε, στὸ κατακόκκινο ρόδο τῶ χειλιῶ σου. Τὸ φῶς καὶ

(1) Κ. Τὸ Διετοπίς τῆς Ὀδίσσιας, Βυζαντινὴ μερίδα, IV, 1899, σ. 147.